

กิจกรรม ๑๗: โมนโพนพรีนซ์ สร้างศิลปะบนกระดาษ

ชวนคุณหนูสนุกกับการสร้างสรรค์ศิลปะบนกระดาษ

ด้วยเทคนิคภาพพิมพ์โมนโพนพรีนซ์ กับคุณศาสตราจารย์ วิจิตร์จารุบุร

วันเสาร์ที่ 14, 21 และวันอาทิตย์ที่ 15, 22 กรกฎาคม ค.ศ. 2555

เวลา 13.00 - 16.00 น.

กำเนิดภาพพิมพ์

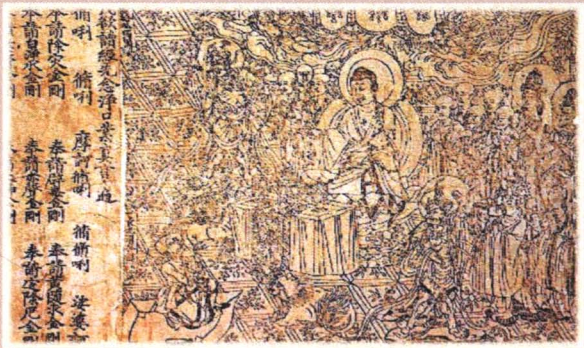
มนุษย์มีการบันทึกเรื่องราวต่างๆ ที่ผ่านเข้ามาในชีวิต ตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ จากหลักฐานต่างๆ ที่ปรากฏ บนผนังถ้ำลาสโคซ์ (Lascaux cave) ประเทศฝรั่งเศส และถ้ำอัลตามิรา (Altamira cave) ประเทศสเปน แสดง ภาพเขียนสีที่สะท้อนชีวิตความเป็นอยู่ของมนุษย์ นอกจาก ภาพเขียนรูปสัตว์ต่างๆ แล้วยังพบภาพฝ่ามือที่ใช้เทคนิค การพิมพ์ภาพด้วยการเอามือจุ่มสีแล้วเอามาวางทาบบน ผนังถ้ำเกิดเป็นรูปมือในลักษณะต่างๆ

ภาพ : ภาพพิมพ์มือบนผนังถ้ำสมัยก่อนประวัติศาสตร์

ภาพพิมพ์จีนแรกของโลก

ชาวจีนนับเป็นชนชาติแรกที่คิดค้นการทำภาพพิมพ์ขึ้น เพื่อบันทึกเรื่องราวทางพระพุทธศาสนาโดยการแกะสลักลงบนไม้หิน หยก งาช้าง กระดูกสัตว์ และเขาสัตว์ทำเป็นแม่พิมพ์ แล้วกดลงบนดินเหนียว ครั่ง ขี้ผึ้ง และกระดาษให้เกิดลักษณะเป็นรอย เช่น ภาพพิมพ์แกะไม้ชื่อ วัชรสูตร (Diamond sutra) เป็นรูปของพระพุทธเจ้ากำลังเทศนาแก่เหล่าภิกษุ ซึ่งนับเป็นภาพพิมพ์จีนแรกของโลก ก่อนที่ศิลปะการทำภาพพิมพ์จะแพร่หลายไปสู่เกาหลี ญี่ปุ่น และชาติตะวันตกในเวลาต่อมา

ภาพ : วัชรสูตร

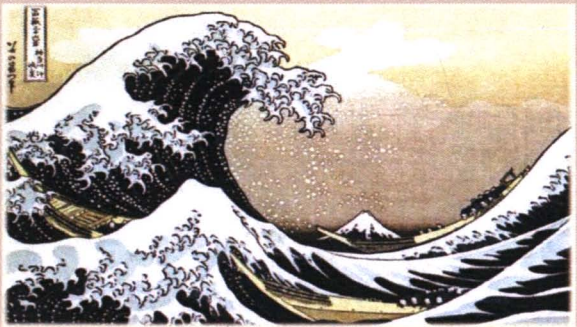
ภาพ : Thunderstorm at Ohashi, Hiroshige (ซ้าย)

ภาพ : Bridge in the Rain (after Hiroshige), Van Gogh (ขวา)

ในประเทศญี่ปุ่น ศิลปะการทำภาพพิมพ์มีการพัฒนาฝีมือ และเทคนิคสูงงานศิลปะชั้นสูง ซึ่งมีสกุลช่างภาพพิมพ์แกะไม้ ที่มีชื่อเสียง คือ สกุลช่างยูกิโยเอะ (Ukiyo - e) ที่มีผลงาน ภาพพิมพ์ทรงคุณค่าเป็นที่ยอมรับในระดับโลกและให้อิทธิพล แก่ศิลปินชาวตะวันตกในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 19 ได้แก่ Vincent Van Gogh, James Abbott Mcneil Whistler

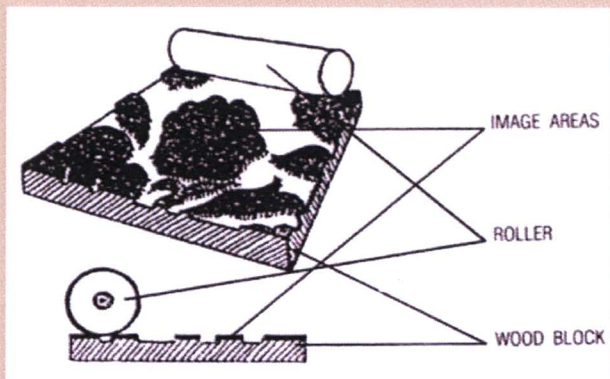
การทำภาพพิมพ์

ภาพพิมพ์มีลักษณะ 2 มิติเช่นเดียวกับจิตรกรรมและภาพถ่าย แต่ภาพพิมพ์มีลักษณะเฉพาะที่แตกต่างจากจิตรกรรมที่กรรมวิธีการสร้างผลงานที่ศิลปินต้องสร้างแม่พิมพ์ขึ้นมาเป็นสื่อก่อนแล้วจึงผ่านกระบวนการพิมพ์ถ่ายทอดออกมาเป็นภาพที่ต้องการได้ และสามารถสร้างผลงาน ต้นแบบที่เหมือนกันได้หลายชิ้น

ภาพ : คลื่นยักษ์นอกฝั่งคะนะงะวะของโฮะคุไซ

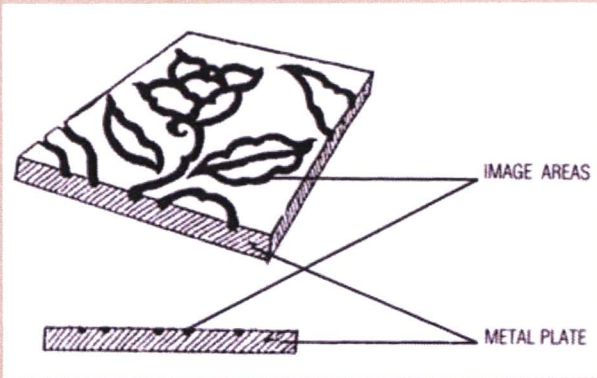
1. แม่พิมพ์ผิวขน (Relief Process)

เป็นการทำภาพพิมพ์ที่สร้างแม่พิมพ์โดยแกะให้เป็นร่องลึกเข้าไป และใช้ผิวบนส่วนที่นูนสร้างให้เกิดรูป ในการพิมพ์ต้องใช้ลูกกลิ้ง ทาสีหรือหมึกแล้วกลิ้งผ่านไปบนแม่พิมพ์ สีหรือหมึกจะเกาะติดเฉพาะผิวส่วนนูนเท่านั้น จากนั้นใช้กระดาษทาบปิดลงบนแม่พิมพ์และกดด้วยมือให้หมึกติดกระดาษเกิดเป็นรูปขึ้นมา

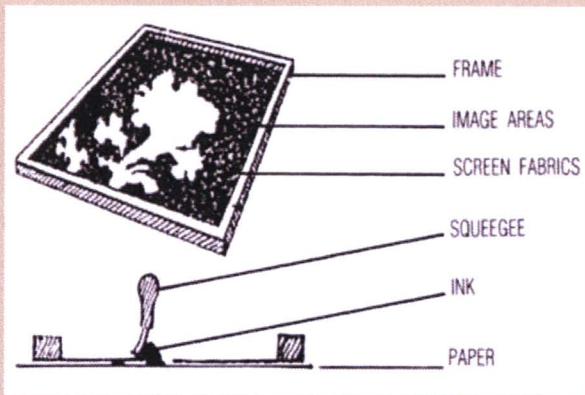

2. แม่พิมพ์ร่องลึก (Intaglio Process)

เป็นการทำภาพพิมพ์ที่ใช้เทคนิคตรงกันข้ามกับแม่พิมพ์
ผิวเรียบ โดยส่วนที่สร้างให้เป็นรูปเกิดจากร่องลึกของแม่พิมพ์
ในการพิมพ์ต้องอุดหมึกลงไปจากร่องลึกและเช็ดผิวบนให้
สะอาดแล้วจึงเอากระดาษปิดทับบนแม่พิมพ์
การพิมพ์ต้องอาศัยแท่นพิมพ์ที่มีแรงกดสูงเพื่อให้กระดาษ
ดูดซับหมึกจนเกิดเป็นรูปตามต้องการ

3. แม่พิมพ์ตะแกรงไหม (Serigraphy) Silk-screen

เป็นกระบวนการทำภาพพิมพ์ที่พัฒนามาจากวิธีการสร้างรูปภาพผ่านลายฉลุ (stencil) โดยทาสีผ่านช่องว่างลงไปติดเป็นรูปตามต้องการ แม่พิมพ์ตะแกรงไหมเป็นแม่พิมพ์ที่มีความละเอียด ประณีต ลักษณะภาพพิมพ์จะมีความคมชัดมากและพิมพ์ซ้ำๆ ได้เป็นจำนวนมาก